

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

**Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad**

informatiecentrum tel.
(070) 373 8020

uw kenmerk

bijlage(n)

betreft
VNG Agenda 2009

ons kenmerk
STAF/COM/U200900558
Lbr. 09/043

datum
2 april 2009

Samenvatting

Hierbij ontvangt u de VNG Agenda 2009. Met dit schrijven willen wij u inzicht geven in de speerpunten voor de VNG in 2009 en verder. In de Agenda 2009 zijn de door het VNG bestuur vastgestelde thema's opgenomen. Het betreft de volgende thema's:

- Jeugd
- Demografische krimp
- Eerste Overheid beste werkgever
- Talent

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Aan de leden

informatiecentrum tel.
(070) 373 8020

uw kenmerk

bijlage(n)

betreft
VNG Agenda 2009

ons kenmerk
STAF/COM/U200900558
Lbr. 09/043

datum
2 april 2009

Geacht college en gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u de VNG Agenda 2009. Met dit schrijven willen wij u inzicht geven in de speerpunten voor de VNG in 2009 en verder. In de Agenda 2009 zijn de door het VNG bestuur vastgestelde thema's opgenomen. Het betreft de volgende thema's:

- Jeugd
- Demografische krimp
- Aantrekkelijk werkgeverschap
- Talent

Jeugd

Met het merendeel van de kinderen en jongeren (zo'n 85 %) gaat het goed en dit biedt kansen voor gemeenten. Investeren in sterk lokaal jeugdbeleid heeft een preventieve werking waardoor problemen zowel voor als door de jeugd kunnen worden voorkomen.

Vrijwel alle gemeentelijke beleidsterreinen raken de leefwereld van kinderen en jongeren maar deze belangrijke doelgroep wordt nog door veel beleidsmakers- en uitvoerders vergeten. De relatie met andere strategische thema's is zeer nauw. Gezien de demografische ontwikkelingen in Nederland zal het aantal jeugdigen in Nederland afnemen terwijl het aantal ouderen toeneemt. Gemeenten moeten met deze ontwikkelingen rekening houden in o.a. hun ruimtelijk beleid maar ook in het aanbod van verschillende activiteiten en faciliteiten. Hoe kun je als gemeente slim omspringen met de veranderende samenstelling van je bevolking waarbij je wel de jeugd (en de gezinnen waarin ze leven) aan je weet te binden? En hiermee raakt het thema ook gelijk de strategische thema's 'talent' en 'aantrekkelijk werkgeverschap': biedt uw gemeente een voorwaardenscheppend klimaat waarbinnen talent zich kan ontwikkelen en hoe zorg je dat je dat als gemeente ook weet te behouden en benutten?

Europese dimensie

Jeugdbeleid staat niet alleen in Den Haag maar ook in Brussel in de belangstelling. Zo houden in Den Haag verschillende departementen zich bezig met het onderwerp kindvriendelijke leefomgeving (Jeugd en Gezin, VROM, VWS, LNV en VW). In Brussel buigt de Europese Commissie zich over de vraag hoe, binnen de lidstaten van de EU, de totstandkoming van kindvriendelijke leefomgeving te bevorderen. De VNG wil dat gemeenten hun beleidsruimte behouden binnen alle aanbevelingen vanuit Den Haag en Brussel over jeugdbeleid en het onderwerp kindvriendelijke leefomgeving. Onze koepelorganisaties CEMR en het Comité van de Regio's ondersteunen onze zienswijze. De VNG zal de positie van gemeenten in het jeugdbeleid op provinciaal, nationaal en Europees niveau aan de orde stellen. Vooruitlopend op de verkiezingen (lokaal en nationaal) zal worden aangevoerd dat beleidformulering omtrent kinderen en jongeren een lokale aangelegenheid is. De gemeente is de eerste en meest nabije overheid. Daarnaast zal worden ingezet op kennisuitwisseling met Europese gemeenten.

Wat wil de VNG bereiken?

De VNG wil gemeenten ondersteunen bij de ontwikkeling van sterk lokaal jeugdbeleid vanuit een integrale benadering waardoor kansen en daarmee antwoorden op maatschappelijke vraagstukken worden gecreëerd voor zowel de jeugd als de gemeenten waarin zij zich begeven. Het streven daarbij is dat de thema's en beleidsterreinen die de jeugd raken stevig verankerd zullen zijn binnen de nieuwe raadsprogramma's van 2010-2014.

Daartoe zullen o.a. activiteiten worden aangeboden ter bevordering van kennisuitwisseling en netwerkvorming via onder meer het netwerk Child Friendly Cities. De nadruk ligt op de mogelijkheden van gemeenten (en andere betrokken partijen) om hun jeugd (van -9 maanden tot 18+) de ruimte te geven zich te ontwikkelen. Vanuit de verantwoordelijkheden van gemeenten zal gekeken worden naar de nadere invulling van de regierol, waarbij een positieve benadering gekozen wordt en de ontwikkeling van kinderen en jongeren centraal staat.

Bewustwording, kennis en netwerken

In gesprek met de jeugd

In samenwerking met kindertelevisiezender Nickelodeon, de Vereniging Sport en Gemeenten en andere partijen binnen het vrijetijds domein wordt op woensdag 10 juni de landelijke Buitenspeeldag georganiseerd. Een goede aanleiding voor gemeenten om o.a. het gemeentelijk sport- en spelaanbod voor 6-12 jarigen te inventariseren en kritisch te bekijken. Dit biedt tevens mogelijkheden om jeugdparticipatie te bevorderen door kinderen en jongeren te betrekken bij lokale programmering, evaluatie van het vrijetijdsbeleid, promotie van verenigingsleven etc. Meedoen aan de Buitenspeeldag kan een vliegwielfunctie vervullen wanneer het een jaarlijks terugkerende activiteit wordt. Door mee te doen wordt een gemeentelijk draaiboek ontwikkeld wat jaarlijks doorlopen kan worden en als functie kan hebben om jaarlijks het lokaal vrijetijdsbeleid voor kinderen en jongeren en in samenspraak met hen te evalueren en, waar nodig bij te stellen.

Op vrijdag 25 september zal in NBC de Blokhoeve in Nieuwegein een landelijk congres JEUGD

worden georganiseerd in samenwerking met het maatschappelijk middenveld en bedrijfsleven met als doel ontmoeting, kennisuitwisseling, inspiratie en verkenning van nieuwe vormen van samenwerking ter bevordering van sterk lokaal jeugdbeleid.

In gesprek over de jeugd

In gesprek over de jeugd

Middels zowel het Nederlands als het Europees netwerk Child Friendly Cities zet de VNG in op uitwisseling van kennis en ervaring m.b.t. kindvriendelijke leefomgeving. Daartoe worden werkbezoeken aan voorbeeldgemeenten georganiseerd evenals bestuurlijke uitwisselingen.

‘Jeugdbeleid is instellingenbeleid’ wordt vaak gezegd. De VNG stelt dit ter discussie en organiseert gesprekken tussen gemeenten en het maatschappelijk middenveld. Doel is om de gezamenlijk maatschappelijke opgave te (her)definiëren en bezinning van huidig vraag en aanbod. Daarbij zal ook worden gesproken over hoe men tegen de gemeentelijke regierol aankijkt.

Uitwisseling en Consulteren en informeren van onze leden

Gedurende het hele jaar vinden regionale bestuurlijke bijeenkomsten plaats. Tijdens deze bijeenkomsten gaan bestuurders van verschillende beleidsterreinen met elkaar in gesprek over jeugd(beleid): welke maatschappelijke baten zijn te halen op gebied van preventie en hoe kan investeren in jeugdbeleid oplossingen aandragen voor maatschappelijke vraagstukken

Los van alle activiteiten binnen het strategisch thema zetten we ook de vraagstukken waar gemeenten mee te maken krijgen evenals het belang van de rol van de lokale overheid daarbij op papier in de vorm van een position paper. Dit zal de inzet vormen voor gesprekken met het Rijk en een reactie leveren op mededelingen van de Europese Commissie over jeugd.

Demografische Krimp

Meer dan de helft van de gemeenten krijgt voor 2025 te maken met structurele bevolkingsdaling. Structurele bevolkingsdaling geeft gecompliceerde maatschappelijke vraagstukken waarbij wonen, werken, voorzieningen, leefbaarheid en een sterk veranderde samenstelling van de bevolking in onderlinge samenhang betrokken zijn. Eén van de belangrijkste en moeilijkste omslagen die moeten worden gemaakt is het loslaten van het automatische groeidenken, aldus de Raad voor Financiële Verhoudingen en de Raad voor het Openbaar Bestuur.

Een tweede vraagstuk is om krimp-proof beleid te formuleren binnen het wenkend perspectief van de kwaliteit en vitaliteit die de gemeente wenst te bereiken. Een derde vraagstuk ligt in de financiering van de transformatieopdracht. Om deze vraagstukken succesvol te beantwoorden is een alliantie nodig, waarbij overheid en maatschappelijke partners elkaar vinden om oplossingsrichtingen vast te stellen.

Wat wil de VNG bereiken?

De VNG wil met dit project gemeenten bewust maken van de krimpvraagstukken, een

handelingsperspectief bieden om in de context van een veranderende demografische omgeving hun doelen te bereiken, van elkaar te laten leren en de agenda voor een krimp-proof rijksbeleid mee invullen.

Bewustwording, kennis en netwerken

Geen krimp geven: via www.vng.nl/krimp kan de film 'geen krimp geven' worden bekeken en eventueel besteld. Daarnaast werken we aan een basisboek bevolkingsdaling: mede gebaseerd op een survey onder alle gemeenten wordt invulling gegeven aan dit webbased basisboek. Het basisboek geeft antwoord op de vragen uit gemeenten en is (vanaf juni 2009) via voornoemde website te bezoeken.

In maart is het Nationaal Netwerk Bevolkingsdaling samen met BZK, VROM/WWI en de provincie Limburg opgericht. Ook Aedes en andere maatschappelijke organisaties zijn hier bij betrokken. De realisatie van een Nationaal Actieplan is hierbij de focus. Dit plan wordt medio oktober naar de Tweede Kamer gestuurd.

Bewindslieden van diverse ministeries gaan op 17 juni in debat met bestuurders uit gemeenten. Debatteer alvast mee op 9 juni in Flevoland tijdens het VNG deelcongres 'demografische ontwikkelingen, ruimte voor talent en kwaliteit'.

Verder organiseert de VNG op 19 mei 2009 in Madurodam een ronde tafel gesprek met kamerleden en vertegenwoordigers van gemeenten over de vraagstukken horend bij bevolkingsdaling.

Uitwisseling en Consulteren en informeren van onze leden.

In het najaar vinden regiobijeenkomsten plaats. Tijdens die bijeenkomsten staat het Nationaal Actieplan centraal. Verder willen wij ook kijken naar Europese uitwisselingen: Leren van elkaar kan ook met onze zuster gemeenten in het buitenland. En los van alle activiteiten in de diverse netwerken zetten we ook de vraagstukken waar gemeenten mee te maken krijgen op papier. Wij nodigen u uit de inhoud van dit position paper te bespreken tijdens het VNG deelcongres.

Eerste overheid, beste werkgever!

De VNG wil met dit strategisch thema gemeenten ondersteunen in het vinden van een antwoord op de vraag 'hoe vinden en behouden gemeenten voldoende gekwalificeerd personeel?'

Veranderende taken en werkwijze van gemeenten ('de gemeente is de eerste overheid') vragen van het gemeentepersoneel dat het zich mee ontwikkelt. Burgers worden steeds mondiger en vragen om een stevige, kwalitatief goede eerste overheid. Hoe zorgen gemeentebesturen ervoor dat hun beloften kunnen worden nagekomen? Daar tegenover staat de voorspelling dat de Nederlandse arbeidsmarkt de komende jaren steeds krappere wordt. Dit manifesteert zich met de huidige recessie niet direct maar voor de middellange termijn spelen de demografische ontwikkelingen wel degelijk een belangrijke rol in de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Deze wordt steeds krappere, met name voor hoger opgeleiden.

Voor gemeenten betekenen bovenstaande ontwikkelingen dat er grote behoefte is en zal blijven aan goed gekwalificeerde medewerkers. Deze zijn onmisbaar om de rol van de gemeente als eerste overheid goed in te vullen. Gemeenten hebben relatief veel hoger opgeleid personeel en zijn in vergelijking met de markt vergrijsd: de komende jaren stroomt een aanzienlijk deel van de gemeentelijke medewerkers uit. Gemeenten staan voor de uitdaging om op een, op termijn, krappere wordende arbeidsmarkt, met name voor hoger opgeleiden, goede medewerkers te vinden en te behouden. Hoewel werving en behoud van personeel een lokale aangelegenheid is, kan en wil de VNG gemeenten hierbij op diverse manieren ondersteunen.

Activiteiten van het VNG Strategisch thema Eerste Overheid beste werkgever

1. Cursus werkgeverschap: om het belang van goed werkgeverschap onder de aandacht te brengen en de invulling daarvan te ondersteunen, ontwikkelt de VNG in samenwerking met de Academie voor lokaal bestuur een cursus Werkgeverschap voor nieuwe portefeuillehouders PenO. Deze cursus wordt verzorgd na de verkiezingen in 2010.
2. Hoe kan samenwerking een bijdrage leveren? Veel gemeenten hebben reeds succesvol geëxperimenteerd met vormen van samenwerking, ook waar het de arbeidsmarkt betreft. Lastig te vervullen functies worden bijvoorbeeld 'gedeeld' door twee gemeenten. Of er is een gezamenlijke traineepool opgericht. Of er wordt gezamenlijk ingekocht bij detacheringbureaus. Een verdergaande vorm van samenwerking is een shared servicecenter of gemeenschappelijke interim/juristen/bouw en wonen-pools. De VNG brengt de verschillende samenwerkingsvormen in kaart en analyseert deze. Vervolgens worden do's en don'ts van de regionale samenwerking op arbeidsmarktgebied bepaald. Tot slot wordt bekeken op welke wijze de VNG zijn leden kan ondersteunen bij het succesvol zijn van deze regionale samenwerking.
3. Op het gebied van onderwijs in relatie met de arbeidsmarkt onderneemt de VNG de volgende activiteiten:
 - a. Hoe positioneer je de gemeente als potentiële werkgever bij opleidingen en scholen (arbeidsmarktcommunicatie). De VNG biedt een platform voor best practices en ondersteunt gemeenten bij de positionering in het onderwijs.
 - b. De VNG onderzoekt of de gemeentelijke praktijk een onderdeel kan worden van bestaande lesprogramma's op middelbare scholen en bij universiteiten en hogescholen (bijvoorbeeld bij bestuurskunde, technische universiteiten en hogescholen, rechten, planologie, economie).
 - c. Organisatie interne opleidingen: de VNG onderzoekt wat zij kan doen om gemeenten hierin te ondersteunen.

Als rode draad door bovenstaande onderwerpen loopt de platformfunctie van de VNG. Via zijn website zal de VNG de resultaten van het strategisch thema en best practices verspreiden. Daarnaast zal gedurende de looptijd van het project op diverse momenten aandacht worden

besteedt aan het thema, bijvoorbeeld op het VNG-congres.

'Talent!'

In maart 2010 vinden de raadsverkiezingen plaats en in het voorjaar van 2011 zijn de Tweede Kamerverkiezingen voorzien. De VNG richt zich op beide verkiezingen met het project Talent! De focus van het Talent! ligt echter nog verder in de toekomst, namelijk 2015. Hoe ziet Nederland er dan uit? Wat willen de gemeenten aan het einde van een nieuwe vierjarige kabinetsperiode hebben bereikt en wat vraagt dit dan van gemeenten?

Gemeenten zijn sinds jaar en dag de meest nabije overheid, de eerste overheid voor burgers, bedrijven en instellingen. Door hun ervaring en expertise hebben gemeenten een talent ontwikkeld om die burgers, bedrijven en instellingen de mogelijkheden te bieden zich te ontwikkelen. Het talent om als bestuurlaag dicht bij de burger direct in te spelen op kansen en uitdagingen.

Gemeenten hebben het vertrouwen van het Rijk en hun burgers nodig om hun talent volledig waar te kunnen maken. Dat vertrouwen blijkt uit de taken en beleidsvrijheid die aan gemeenten worden toebedeeld en het verstrekken van de middelen die daarbij passen. Het inzichtelijk maken van gemeentelijke successen vormt hierbij de onderlegger. Gemeenten beseffen dat zij soms veel vragen van hun burgers, maar zij hebben hun burgers ook veel te bieden!

Gemeenten spelen op vele én onderling verweven maatschappelijke terreinen een belangrijke rol. Dat maakt de omgeving van gemeenten complex en onvoorspelbaar. Voor gemeenten is het daarom van groot belang dat ze een helder beeld krijgen van een scala van toekomstige ontwikkelingen. Om dit beeld te verkennen wordt op korte termijn een commissie ingesteld om een *strategische* en *interactieve* toekomstverkenning uit te voeren. Die moet leiden tot een inschatting van de toekomstscenario's en een vertaalslag naar de concrete kansen voor gemeenten om hun talent als eerste overheid te benutten.

De strategische verkenning kent twee hoofdfases. De eerste fase ondersteunt de voorbereidingen van de gemeenten op komende raadsperiode en de invulling van de collegeprogramma's. De tweede fase is gericht op de Tweede Kamerverkiezingen en de kabinetsformatie. Gelet op de twee hoofdfases brengt de commissie in ieder geval een tussenrapportage en een eindrapport uit. De rapportages dienen gemeenten en VNG een kompas en een houvast te bieden bij hun beleid in de komende (raads)periode en hun inzet in de richting van de Tweede Kamerverkiezingen en de kabinetsformatie.

Binnen de commissie wordt gewerkt met portefeuillehouders op inhoudelijke thema's. Tijdens regionale bijeenkomsten zullen één of meer van deze inhoudelijke aandachtsgebieden centraal staan. Mogelijke thema's zijn Burger en bestuur, Duurzame leefomgeving, Sociaal kapitaal en Werk en economie. Ook de specifiek stedelijke problematiek en die van het platteland komt binnen de thema's of apart aan de orde.

Met de interactieve werkwijze moet een eigen dynamiek ontstaan op de verschillende

beleidsterreinen, waarover vervolgens binnen de commissie van gedachten wordt gewisseld. De voorzitter van de commissie heeft geen eigen portefeuille, maar is er juist verantwoordelijk voor om de dynamiek die op de verschillende strategische vraagstukken ontstaat te vertalen in een integraal en samenhangend verhaal.

2. Wat wil de VNG bereiken?

* Het rapport van de commissie geeft inzicht in de uitdagingen waar gemeenten de komende jaren mee worden geconfronteerd.

* Het rapport doet aanbevelingen hoe gemeenten op te verwachten ontwikkelingen kunnen inspelen.

* Het rapport geeft aan hoe het Rijk de gemeenten hierbij het beste kan ondersteunen. Dit alles met als doel om het talent van gemeenten zo goed mogelijk te benutten.

3. Resultaten

1. Het werk van de commissie vormt voor gemeenten een belangrijke ondersteuning bij het schrijven van het collegeprogramma en bij het oppakken van de uitdagingen die voor hen liggen.

2. Het eindrapport van de commissie moet een rol spelen bij een volgende kabinetsformatie en de basis vormen voor een af te sluiten bestuursakkoord tussen het Rijk en de gemeenten.

4. Consulteren en informeren van onze leden.

De commissie zal op een interactieve wijze aan het werk gaan. Van de commissie wordt verwacht dat zij haar rapport mede zal baseren op scenario's van toonaangevende onderzoeksinstellingen en op een gevoerde discussie met onze leden en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties. De werkwijze met portefeuillehouders moet versterken dat de verkenning gaat leven bij gemeenten en andere partijen.

Hoogachtend,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

mr. R.J.J.M. Pans,
voorzitter directieraad

Deze ledenbrief staat ook op www.vng.nl onder brieven.